

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΕΦΦ 192	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΟΛΑ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	5	
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ Υποβάθρου , Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Σκοπός του μαθήματος αυτού είναι η εισαγωγή στην ιστοριογραφία ως λογοτεχνικό είδος και ειδικότερα στην αρχαιοελληνική ιστοριογραφία της κλασικής περιόδου μέσα από τη μελέτη επιλεγμένων χωρίων από το Θουκυδίδη (πρώτο και δεύτερο βιβλίο της ιστορίας του Πελοποννησιακού Πολέμου). Συγκεκριμένα, το πρώτο βιβλίο θα μελετηθεί από μετάφραση και εν περιλήψει, ενώ η επιλογή κειμένων από το δεύτερο βιβλίο θα εξετασθεί από το πρωτότυπο (τα υπόλοιπα κεφάλαια του δεύτερου βιβλίου θα εξετασθούν από μετάφραση). Ανάμεσα στα θέματα που θα αναλυθούν με βάση το επιλεγμένο κείμενο είναι η αρχή του Αρχιδάμειου πολέμου, ο επιτάφιος λόγος, ο λοιμός, ο λόγος του Αρχιδάμου και η ηγετική μορφή του Περικλή. Παράλληλα, οι φοιτητές θα μνηθούν στην ιστορική συγγραφή του Θουκυδίδη: αντικείμενο ανάλυσης θα αποτελέσει η δομή (αφηγηματικά μέρη) του έργου καθώς και οι λόγοι στο έργο του Θουκυδίδη, με σκοπό την αποτίμηση της λογοτεχνικής και ιστορικής τους σημασίας.

Οι φοιτητές με την ολοκλήρωση των μαθημάτων θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να κατανοούν και να ερμηνεύουν τα κείμενα του Θουκυδίδη, μέσα από τη μελέτη του επιλεγμένου κειμένου από το Βιβλίο 2, και να αναλύουν τα διδαχθέντα κείμενα από ιστορική/πολιτική και λογοτεχνική σκοπιά.
- να κατανοούν τη δομή και τις τεχνικές ιστοριογραφικής συγγραφής του Θουκυδίδη, τα αφηγηματικά μέρη και τους λόγους που παρεμβάλλονται στο έργο του, και το ρόλο τους στην

- γενικότερη αφήγηση του Πελοποννησιακού Πολέμου.
- να κρίνουν και να αξιολογούν τα διδαχθέντα κείμενα ως ιστορικές πηγές για τη μελέτη του Πελοποννησιακού Πολέμου. Επιλεκτικότητα, μεροληψία.
- να αποδίδουν το αρχαιοελληνικό κείμενο σε άρτια Νέα Ελληνικά (κατανόηση λεξιλογίου, συντακτικών δομών).
- να γνωρίζουν και να αξιοποιούν σωστά βασικές βιβλιογραφικές πηγές και ηλεκτρονικά φιλολογικά εργαλεία στην αυτόνομη μελέτη τους.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση των απαραίτητων τεχνολογιών.
- αυτόνομη εργασία.
- προσαρμογή σε νέες καταστάσεις.
- καλλιέργεια κριτικής σκέψης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Παράδοση 1

Μέρος I: Εισαγωγή στο λογοτεχνικό είδος της «ιστοριογραφίας». Ο Θουκυδίδης και η συγγραφή της ιστορίας του Πελοποννησιακού Πολέμου. Ένταξη του έργου του στην υπάρχουσα ιστοριογραφική παράδοση (εξέταση προοιμίων Εκαταίου, Ηροδότου και Θουκυδίδη – διακειμενικότητα). Οι πηγές του Θουκυδίδη (προφορικές, γραπτές, επιγραφικά στοιχεία).

Μέρος II: Σεμινάριο με σκοπό την εξοικείωση των φοιτητών με τις διαθέσιμες βιβλιογραφικές πηγές και απαραίτητα φιλολογικά εργαλεία με σκοπό την αποτελεσματική αναζήτηση και χρήση βιβλιογραφικών πηγών (on-line, βιβλιοθήκη), ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων στο πλαίσιο της αυτόνομης μελέτης τους.

Παράδοση 2

Δομή του δεύτερου Βιβλίου και επισκόπηση θεμάτων που θα εξετασθούν με βάση τα επιλεγμένα κεφάλαια από το πρωτότυπο (1-65). Το χρονολογικό σύστημα του Θουκυδίδη. Αφηγηματική τεχνική (δημηγορίες, ιστορική αφήγηση). Το ξέσπασμα του Πελοποννησιακού πολέμου, λεπτομερής ανάλυση των κεφαλαίων 2.1-4 (από το πρωτότυπο).

Παράδοση 3

Τα γεγονότα του πρώτου καλοκαιριού του πολέμου (431), συνέχεια. Λεπτομερής ανάλυση των κεφαλαίων 2.5-9 (από το πρωτότυπο). Θήβα και Πλάταια, τελική προετοιμασία αντίπαλων δυνάμεων. Κεφάλαιο 10 εν περιλήψει.

Παράδοση 4

Τελική προετοιμασία και εξασφάλιση πόρων για τη διεξαγωγή του πολέμου. Η δημηγορία του Αρχιδάμου, Περικλής. Λεπτομερής ανάλυση των κεφαλαίων 11-13, εν συγκρίσει με τα κεφάλαια 20-21 (λόγος vs έργο, οργή, όψις).

Παράδοση 5

Κεφάλαια 14-17 εν περιλήψει (συνοικισμός). Λεπτομερής εξέταση των κεφαλαίων 18-20 (εισβολή των Λακεδαιμονίων στην Αττική) και εν περιλήψει τα κεφάλαια 22-32 (αντίδραση της Αθήνας ως απάντηση στην εισβολή).

Παράδοση 6

Ο πρώτος χειμώνας του πολέμου (431/0). Αναλυτική εξέταση των κεφαλαίων 33-35. Ο επιτάφιος λόγος, η τελετή των επιταφίων και η επιλογή του Περικλή. Εισαγωγικά, σύνθεση, δομή και λειτουργία του λόγου στην ιστορική αφήγηση. Το λογοτεχνικό είδος του «επιταφίου».

Παράδοση 7

Ο επιτάφιος λόγος (συνέχεια). Ανάλυση των κεφαλαίων 36-39. Έπαινος της Αθήνας, των προγόνων, των συγχρόνων και του δημοκρατικού πολιτεύματος. Αθήνα vs Σπάρτη.

Παράδοση 8

Ο επιτάφιος λόγος (συνέχεια). Αναλυτική εξέταση των κεφαλαίων 40-44 και, εν περιλήψει, των κεφαλαίων 44-46. Αθηναϊκές αξίες, ιδανικά και εκπαίδευση.

Παράδοση 9

Ο λοιμός στην Αθήνα (το δεύτερο καλοκαίρι, 430). Αναλυτική εξέταση των κεφαλαίων 47-50. Οι επιπτώσεις του λοιμού.

Παράδοση 10

Ο λοιμός (συνέχεια). Η αρχή της παρακμής της Αθήνας. Αναλυτική εξέταση των κεφαλαίων 51-54. Η αφήγηση του λοιμού στο και ο ρόλος της στο δεύτερο βιβλίο (λογοτεχνικές επιρροές στην αφήγηση του λοιμού και στη συγγραφή του βιβλίου και του έργου, γενικότερα).

Παράδοση 11

Μελέτη, εν περιλήψει, των κεφαλαίων 55-58 (οι εκστρατείες του καλοκαιριού, 430). Η ηγετική φυσιογνωμία του Περικλή και ο δεύτερος λόγος του. Λεπτομερής εξέταση και ερμηνευτική προσέγγιση των κεφαλαίων 59-61.

Παράδοση 12

Ο δεύτερος λόγος του Περικλή (συνέχεια). Αποτίμηση της προσωπικότητας και της στρατηγικής του Περικλή και η άποψη του Θουκυδίδη. Σκιαγράφηση της προσωπικότητάς του. Λεπτομερής εξέταση και ερμηνευτική προσέγγιση των κεφαλαίων 62-65.

Παράδοση 13

Ανακεφαλαίωση. Συμπεράσματα και προετοιμασία για τις εξετάσεις. Επισκόπηση διδαχθείσας ύλης και υποδείγματα ερωτήσεων εξετάσεων για προετοιμασία των φοιτητών.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ																	
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<ul style="list-style-type: none"> • χρήση βάσεων δεδομένων (π.χ. TLG, Perseus Digital Library, Loeb online, The Internet Classics Archive) • διδασκαλία με εξειδικευμένο λογισμικό (π.χ. PowerPoint παρουσιάσεις κτλ.) • υποστηρικτικό υλικό (σε εβδομαδιαία βάση) διαθέσιμο στους φοιτητές μέσω της πλατφόρμας ClassWeb και μέσω της βιβλιοθήκης (δημιουργία συλλογής βιβλιογραφικού υλικού για το συγκεκριμένο μάθημα διαθέσιμο, συνοδευτικό υλικό διαθέσιμο ή/και σύγγραμμα, σύμφωνα με τον κανονισμό του Τμήματος Φιλολογίας) • ανακοινώσεις και επικοινωνία μέσω της πλατφόρμας ClassWeb • επικοινωνία μέσω e-mail 																	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο</p>	<p>Δραστηριότητα</p> <table border="1"> <tr> <td>Διαλέξεις</td> <td>39 ώρες</td> </tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για την εξέταση του μαθήματος</td> <td>83 ώρες</td> </tr> <tr> <td>Τελική γραπτή εξέταση</td> <td>3 ώρες</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td>Σύνολο φόρτου εργασίας</td> <td>125 ώρες</td> </tr> </table>	Διαλέξεις	39 ώρες	Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για την εξέταση του μαθήματος	83 ώρες	Τελική γραπτή εξέταση	3 ώρες									Σύνολο φόρτου εργασίας	125 ώρες	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p>
Διαλέξεις	39 ώρες																	
Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για την εξέταση του μαθήματος	83 ώρες																	
Τελική γραπτή εξέταση	3 ώρες																	
Σύνολο φόρτου εργασίας	125 ώρες																	

<p>συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Τρίωρη γραπτή εξέταση (100% της βαθμολογίας στο μάθημα) Η εξέταση θα περιλαμβάνει ερωτήσεις γραμματολογικού περιεχομένου (ιστοριογραφία και επιρροές από άλλα λογοτεχνικά είδη), ερωτήσεις γνώσης/ κατανόησης του περιεχομένου των διδαγμένων κειμένων και θα προϋποθέτει τη γνώση των κειμένων που θα εξεταστούν από μετάφραση και εν περιλήψει. Ερμηνευτικές ερωτήσεις (δομή/ περιεχόμενο των διδαγμένων ενοτήτων στο πρωτότυπο και από μετάφραση) και απόδοση διδαγμένου αποσπάσματος στη Νέα Ελληνική. Τέλος, θα περιλαμβάνονται ασκήσεις γραμματικής ή/ και συντακτικού.</p>

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. Αρχαίο κείμενο και μεταφράσεις στην Ελληνική

Jones, H.S. / Powell, J.E. (1942) *Thucydides Historiae*. I-II. 2η έκδ. Oxford: Clarendon Press. Ανατ. 1967-70.

Μτφρ. Βενιζέλος, Ελ. *Θουκυδίδου Ιστορία*. Οξφόρδη 1940, ανατ. Αθήνα 1960.

Μτφρ. Ε. Λαμπρίδη. 1962. *Θουκυδίδου Ιστορία. Πρόλογος, μετάφραση, σχόλια*. Εισαγωγή: Ι.Θ. Κακριδής. I-IV. Αθήνα.

II. Μελέτες στην Ελληνική

Βερναρδάκης, Γ. *Σχόλια στις δημηγορίες του Θουκυδίδη*. Αθήνα 1978.

Βλάχος, Α. Σ. (1992) *Παρατηρήσεις στον Θουκυδίδη*, τόμ. 1-2, Αθήνα.

Βλάχος, Α. Σ. (1974) *Μεροληψίες του Θουκυδίδη*, Αθήνα (= *Partialités chez Thucydide*, Athènes 1970).

Βλάχος, Α. Σ. (1965-1969) *Θουκυδίδου Ιστορία του Πελοποννησιακού πολέμου*, τόμ. 1-3, Αθήνα.

Γεωργοπαπαδάκος, Α. (1974) *Εκλεκτά μέρη από τον Θουκυδίδη, γενική εισαγωγή, κείμενο, μετάφραση, σχόλια*. Θεσσαλονίκη.

Ηλιού, Η. Φ. (1982) *Το μήνυμα του Θουκυδίδη*, δεύτερη έκδοση, Αθήνα.

Κακριδής, Ι. Θ. (1941) *Ερμηνευτικά σχόλια στον Επιτάφιο του Θουκυδίδη*, Αθήνα (= *Der thukydeische Epitaphios: ein stilistischer Kommentar, Zetemata 26, München 1961*).

Κακριδής, Ι. Θ. (1941) *Περικλέους Επιτάφιος, κείμενο, μετάφραση, σχόλια, επιλεγόμενα*. Αθήνα.

Μικρογιαννάκης, Ε. (1991) *Θουκυδίδια. I. Αναθεώρηση του παρελθόντος από τον Θουκυδίδη, II. Τα δέοντα, III. Ταχεία κρίσις του Μηδικού*, Αθήνα.

Λαμπρίδη, Ε. (1962) *Θουκυδίδου Ιστορία, πρόλογος, κείμενο, μετάφραση, σχόλια, εισαγωγή* Ι. Θ. Κακριδής, τόμ. 1-4, Αθήνα.

Παναγόπουλος, Α. (2002) *Θουκυδίδης. Αιχμάλωτοι, όμηροι, εξόριστοι, φυγάδες και πρόσφυγες στον Πελοποννησιακό Πόλεμο*, Αθήνα (= *Captives and Hostages in the Peloponnesian War*, second edition. Amsterdam 1989).

Ρεγκάκος, Α. Β. (2009) *Επινοώντας το παρελθόν. Γέννηση και ακμή της ιστοριογραφικής αφήγησης στην κλασική αρχαιότητα*, Αθήνα: Gutenberg.

Ρεγκάκος, Α. & Τσαγγάλης, Χ. (2011) (επιμ.). *Τριάντα δύο μελέτες για τον Θουκυδίδη* (Α. Rengakos & A. Tsakmakis (eds) *Brill's Companion to Thucydides*). Θεσσαλονίκη.

III. Ξενόγλωσσες μελέτες και μελέτες μεταφρασμένες στην Ελληνική

Béant, E. A. (1961) *Lexicon Thucydeum*, vol. 1-2. Geneva 1843-47, rpt. Hildesheim.

Burn, A. (χχχχ) *Ο Περικλής και η Αθήνα*, μτφρ. Π. Αναγνωστοπούλου, Αθήνα.

Canfora L. (2001) *Το μυστήριο Θουκυδίδη*, μτφρ. Ν. Μπιργάλιας, Αθήνα.

Essen, M. H. N. von. (1887) *Index Thucydeus*, Berlin, repr. Darmstadt 1964.

Finley, J. H. *Θουκυδίδης*, μτφρ. Τ. Κουκουλιός. Αθήνα: Παπαδήμας 1988 (= *Thucydides*. Cambridge, MA 1942, rpt. Ann Arbor, MI 1963).

Gomme, A. W., Andrewes, A. and Dover, K. J. (1945-81) *A Historical Commentary on Thucydides*, vol. 1-5, Oxford.

- Hornblower, S.** (2006) *Θουκυδίδου Ιστορίαι*, τόμ. Α: Βιβλία 1-3, μτφρ. Φ. Πέτικα, επιμ. Α. Ρεγκάκος. Θεσσαλονίκη: University Studio Press (= *Commentary on Thucydides*, vol. 1: Books 1-3, Oxford 1991).
- Hornblower, S. (2006) *Θουκυδίδου Ιστορίαι*, τόμ. Β: Βιβλία 4-5.24, μτφρ. Φ. Φιλίππου, επιμ. Α. Ρεγκάκος. Θεσσαλονίκη: University Studio Press (= *Commentary on Thucydides*, vol. 2: Books 4-5.24, Oxford 1996).
- Hornblower, S.** (2003) *Θουκυδίδης, ο ιστορικός και το έργο του*, μτφρ. Α. Μανιάτη, πρόλογος και επιμέλεια Α. Μαρκαντωνάτος, Αθήνα (= *Thucydides*, Baltimore 1987).
- Rhodes, P. J.** (1988) *Thucydides History II*, Warminster (Aris and Phillips).
- Romilly, J. de. (2000) *Ο Θουκυδίδης και ο αθηναϊκός ιμπεριαλισμός: η σκέψη του ιστορικού και η γένεση του έργου*, μτφρ. Λ. Στεφάνου, επιμ. Κ. Τσιταράκης, Αθήνα (= *Thucydide et l'impérialisme athénien*. Paris 1947 = *Thucydides and Athenian Imperialism*, tr. by Philip Thody. Oxford, rpt. Salem, NH 1988).
- Romilly, J. de. (1994) *Η οικοδόμηση της αλήθειας στον Θουκυδίδη*, μτφρ. Σ. Βλοντάκης, Αθήνα (= *La construction de la vérité chez Thucydide*, Paris 1990).
- Romilly, J. de. (1988) *Ιστορία και Λόγος στον Θουκυδίδη*, μτφρ. Ε. Κακριδή. Αθήνα (= *Histoire et raison chez Thucydide*, 2nd ed., Paris 1967).
- Rusten, J. S.** (1989) *The Peloponnesian War: book II*, Cambridge University Press.

IV. Ηλεκτρονικές πηγές και βάσεις δεδομένων, όπως *TLG*, *Aph*, *OCD*, *LSJ*, Perseus Digital Library, MIT's Internet Classics Archive.